

Dr. BÜLENT KARASU

Karşılaştırmalı Hukuk Işığında
**TÜRK HUKUKUNDA
DOĞRUDAN VE DOLAYLI
TEMSİL**

onikilevha

İÇİNDEKİLER

ÖNSÖZ	V
İÇİNDEKİLER	VII
KISALTMALAR.....	XXIII
GİRİŞ	1

BİRİNCİ BÖLÜM

HUKUKUN UYUMLAŞTIRILMASI

I. HUKUKUN UYUMLAŞTIRILMASI KAVRAMI.....	9
II. HUKUKUN UYUMLAŞTIRILMASI ÇALIŞMALARI.....	13
A. AVRUPA BİRLİĞİ'NDE YÜRÜTÜLEN UYUMLAŞTIRMA FAALİYETLERİ	14
1. Avrupa Sözleşme Hukuku İlkeleri	17
2. Avrupa Özel Hukuku'nun İlkeleri, Tanımları ve Model Kuralları.....	21
B. ÖZEL HUKUKUN BİRLEŞTİRİLMESİ İÇİN ULUSLARARASI ENSTİTÜ'NÜN YÜRÜTTÜĞÜ UYUMLAŞTIRMA FAALİYETLERİ	27
1. Uluslararası Mal Satımlarında Temsile İlişkin Konvansiyon	28
2. Uluslararası Ticari Sözleşmelere İlişkin İlkeler	30

İKİNCİ BÖLÜM

TEMSİL VE TEMSİLIN TÜRLERİ

I.	TEMSİL	35
	A. GENEL BAKIŞ.....	35
	B. TEMSİLIN KONU BAKIMINDAN UYGULAMA ALANI....	41
	1. ULUSLARARASI HUKUK BELGELERİNDE TEMSİLIN KONU BAKIMINDAN UYGULAMA ALANI.....	41
	a. Avrupa Sözleşme Hukuku İlkeleri’nde Temsilin Uygulama Alanı.....	41
	b. Avrupa Özel Hukuku İlkeleri, Tanımları ve Model Kuralları’nda Temsilin Uygulama Alanı.....	42
	c. Uluslararası Ticari Sözleşmelerle İlişkin İlkeler’de Temsilin Uygulama Alanı	44
	d. Uluslararası Mal Satımlarında Temsile İlişkin Konvansiyon’da Temsilin Uygulama Alanı	45
	2. ULUSAL HUKUK SİSTEMLERİNDE TEMSİLIN KONU BAKIMINDAN UYGULAMA ALANI.....	47
	3. DEĞERLENDİRME.....	54
II.	TEMSİLİN TÜRLERİ	57
	A. GENEL BAKIŞ.....	57
	B. DOĞRUDAN TEMSİL.....	63
	1. ULUSLARARASI HUKUK BELGELERİNDE DOĞRUDAN TEMSİL	64
	a. Avrupa Sözleşme Hukuku İlkeleri’nde Doğrudan Temsil	64
	b. Avrupa Özel Hukuku İlkeleri, Tanımları ve Model Kuralları’nda Doğrudan Temsil	67
	c. Uluslararası Ticari Sözleşmelerle İlişkin İlkeler’de Açık Temsil	70
	d. Uluslararası Mal Satımlarında Temsile İlişkin Konvansiyon’da Öngörülen Düzenleme.....	71

2. ULUSAL HUKUK SİSTEMLERİNDE DOĞRUDAN TEMSİL	72
a. Türk ve İsviçre Hukukunda Doğrudan Temsil	72
i. Temsil Yetkisinin Varlığı	73
ii. Başkası Adına ve Hesabına Hareket Edilmesi	74
aa Başkası Adına ve Hesabına Hareket Açıklaması..	74
bb İlgili İçin Açık İşlem	78
aaa Genel Bakış	78
bbb Belirsizliğin Süresi	80
ccc Temsil Olunanın Kimliğinin Açıklanmaması	83
cc İlgili İçin Örtülü İşlem	91
b. Alman Hukukunda Doğrudan Temsil	94
i. Genel Bakış	94
ii. İlgili İçin Açık İşlem.....	97
iii. İlgili İçin Örtülü İşlem	98
c. Hollanda Hukukunda Doğrudan Temsil.....	100
d. İngiliz Hukukunda Açık Temsil	101
C. DOLAYLI TEMSİL	103
1. ULUSLARARASI HUKUK BELGELERİNDE DOLAYLI TEMSİL	104
a. Avrupa Sözleşme Hukuku İlkeleri’nde Dolaylı Temsil .	104
i. Genel Bakış	104
ii. Dolaylı Temsilin Koşulları	106
aa Kendi Adına Hareket Etme.....	106
bb Başkası Hesabına Hukuki İşlem Yapılması	106
cc Dolaylı Temsil Yetkisinin Varlığı.....	107
b. Avrupa Özel Hukuku İlkeleri, Tanımları ve Model Kuralları’nda Dolaylı Temsil	109
c. Uluslararası Ticari Sözleşmelere İlişkin İlkeler’de Gizli Temsil.....	112
d. Uluslararası Mal Satımlarında Temsile İlişkin Konvansiyon’da Öngörülen Düzenleme.....	113

2. ULUSAL HUKUK SİSTEMLERİNDE DOLAYLI TEMSİL	115
a. Türk ve İsviçre Hukukunda Dolaylı Temsil	115
i. Genel Bakış	115
ii. Dolaylı Temsilin Koşulları	118
aa Kendi Adına Hareket Etme	118
bb Başkası Hesabına Hukuki İşlem Yapılması	120
aaa Başkası Hesabına İşlem Yapılması Kavramı	120
bbb Başkası Hesabına İşlem Yapılması İradesi ..	122
cc Dolaylı Temsil Yetkisinin Varlığı	125
aaa Dolaylı Temsil Yetkisi Kavramı	125
bbb Dolaylı Temsil Yetkisinin Kanuni Dayanağı	127
iii. Dolaylı Temsili Düzenleyen Hükümler	135
aa Dolaylı Temsili Genel Olarak Düzenleyen Hükümler	135
aaa BK. m. 40 f. 3.....	135
bbb BK. m. 509.....	136
ccc BK. m. 637	137
bb Dolaylı Temsilin Uygulanması Niteliğindeki Hükümler	138
aaa Vekâlet Sözleşmesi	138
bbb Vekâletsiz İşgörme	139
ccc Komisyon Sözleşmesi	140
ddd Adı Ortaklık Sözleşmesi	141
eee Havale	142
fff Başkası Hesabına Police Düzenlenmesi.....	142
b. Alman Hukukunda Dolaylı Temsil	143
c. Hollanda Hukukunda Dolaylı Temsil	145
d. İngiliz Hukukunda Gizli Temsil	148
D. KENDİ ADINA VEYA BAŞKASI ADINA HAREKET ETMEYE İLİŞKİN BELİRTİ	149
E. DEĞERLENDİRME	152

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM
TEMSİL YETKİSİNİN KAYNAKLARI VE
KAPSAMI

I.	TEMSİL YETKİSİNİN KAYNAKLARI	159
A.	GENEL BAKIŞ.....	159
B.	ULUSLARARASI HUKUK BELGELERİNDE TEMSİL YETKİSİNİN KAYNAKLARI	161
1.	Temsil Yetkisinin Verilmesi.....	161
a.	Avrupa Sözleşme Hukuku İlkeleri’nde Temsil Yetkisinin Verilmesi	161
b.	Avrupa Özel Hukuku İlkeleri, Tanımları ve Model Kuralları’nda Temsil Yetkisinin Verilmesi.....	163
c.	Uluslararası Ticari Sözleşmelerle İlişkin İlkeler’de Temsil Yetkisinin Verilmesi	164
d.	Uluslararası Mal Satımlarında Temsile İlişkin Konvansiyon’da Temsil Yetkisinin Verilmesi.....	165
2.	Görünüşte Yetki.....	166
a.	Avrupa Sözleşme Hukuku İlkeleri’nde Görünüşte Yetki.....	166
b.	Avrupa Özel Hukuku İlkeleri, Tanımları ve Model Kuralları’nda Görünüşte Yetki	169
c.	Uluslararası Ticari Sözleşmelerle İlişkin İlkeler’de Görünüşte Yetki.....	170
d.	Uluslararası Mal Satımlarında Temsile İlişkin Konvansiyon’da Görünüşte Yetki.....	172
C.	ULUSAL HUKUK SİSTEMLERİNDE TEMSİL YETKİSİNİN KAYNAKLARI	174
1.	Temsil Yetkisinin Verilmesi.....	174
a.	Türk ve İsviçre Hukukunda Temsil Yetkisinin Verilmesi.....	174
i.	Temsil Yetkisi Veren İşlemin Hukuki Niteliği.....	174
ii.	Temsil Yetkisinin Muhatabı.....	182

iii. Temsil Yetkisinin Verilme Şekli	185
b. Alman ve Hollanda Hukukunda Temsil Yetkisinin Verilmesi.....	192
i. Temsil Yetkisi Veren İşlemin Hukuki Niteliği.....	192
ii. Temsil Yetkisinin Muhatabı.....	199
iii. Temsil Yetkisinin Verilme Şekli.....	200
c. İngiliz Hukukunda Temsil Yetkisinin Verilmesi	202
2. Dış Temsil Yetkisi.....	204
a. Türk ve İsviçre Hukukunda Dış Temsil Yetkisi	204
i. Genel Bakış	204
ii. Dış Temsil Yetkisinin Kanuni Düzenlemesi	205
iii. Dış Temsil Yetkisinin Gerçekleşme Şekilleri	207
aa Açık veya Örtülü Yetki Bildirimi	207
bb Yetki Belgesinin Gösterilmesi	208
aaa Genel Bakış	208
bbb Yetkinin Sona Ermesinde Yetki Belgesinin Kullanımı	210
cc Temsil Olunanın Fiili Davranışları.....	218
dd Temsil Yetkisini Gerektiren Bir Konuma Tayin	222
iv. Üçüncü Kişinin İyiniyeti	222
v. Hukuk Sonuç: Temsilin Etkili Olması	224
b. Alman ve Hollanda Hukukunda Dış Temsil Yetkisi.....	225
i. Genel Bakış	225
ii. Alman MK. m. 170 Gereğince Yaratılan Hukuki Görünüş	226
iii. Alman MK. m. 171 Gereğince Yaratılan Hukuki Görünüş	227
iv. Alman MK. m. 172 Gereğince Yaratılan Hukuki Görünüş	229
aa Yetki Belgesinin Geri Verilmesi	231
bb Yetki Belgesinin Hükümsüz Kılınması.....	232
v. Katlanma Yetkisi ve Görünüş Yetkisi	233
aa Katlanma Yetkisi	234
bb Görünüş Yetkisi	235

vi. Üçüncü Kişinin İyiniyeti.....	236
vii. Hukuki Sonuç: Temsilin Etkili Olması.....	238
c. İngiliz Hukukunda Dış Temsil Yetkisi	239
II. TEMSİL YETKİSİNİN KAPSAMI.....	241
A. GENEL BAKIŞ.....	241
B. ULUSLARARASI HUKUK BELGELERİNDE TEMSİL YETKİSİNİN KAPSAMI	242
1. Avrupa Sözleşme Hukuku İlkeleri'nde Yetkinin Kapsamı ..	242
2. Avrupa Özel Hukuku İlkeleri, Tanımları ve Model Kuralları'nda Yetkinin Kapsamı.....	243
3. UNIDROIT Bünyesinde Hazırlanan Belgelerde Yetkinin Kapsamı.....	244
C. ULUSAL HUKUK SİSTEMLERİNDE TEMSİL YETKİSİNİN KAPSAMI	245
1. Türk ve İsviçre Hukukunda Temsil Yetkisinin Kapsamı....	245
a. Genel Olarak	245
b. Temsil Yetkisinin Kapsamının Belirlenmesinde Kıstaslar	246
c. Temsil Yetkisinin Kapsamının Kanun İle Belirlenmesi	249
2. Diğer Ulusal Hukuk Sistemlerinde Temsil Yetkisinin Kapsamı	252
III. DEĞERLENDİRME.....	255

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM **MENFAAT ÇATIŞMASI VE ALT TEMSİL**

I. MENFAAT ÇATIŞMASI	263
A. GENEL BAKIŞ.....	263
B. ULUSLARARASI HUKUK BELGELERİNDE MENFAAT ÇATIŞMASI.....	264
1. Avrupa Sözleşme Hukuku İlkeleri'nde Menfaat Çatışması	264

2.	Avrupa Özel Hukuku İlkeleri, Tanımları ve Model Kuralları'nda Menfaat Çatışması	267
3.	UNIDROIT Bünyesinde Hazırlanan Belgelerde Menfaat Çatışması	269
C.	ULUSAL HUKUK SİSTEMLERİNDE MENFAAT ÇATIŞMASI	271
1.	Türk ve İsviçre Hukukunda Menfaat Çatışması.....	271
a.	Genel Bakış	271
b.	Temsilcinin Bizzat Kendisiyle veya Çifte Temsilci Sifatiyla İşlem Yapması	272
c.	Bizzat Kendisiyle Yapılan Sözleşmelerden Farklı Menfaat Çatışmaları	276
d.	Menfaat Çatışması Yasağının Düzenleyici Niteliği	280
i.	Gerçek Muvafakat	280
ii.	Normatif Muvafakat	281
e.	Yaptırım Rejimi.....	286
2.	Alman ve Hollanda Hukukunda Menfaat Çatışması.....	289
3.	İngiliz Hukukunda Menfaat Çatışması.....	294
II.	ALT TEMSİL.....	295
A.	GENEL BAKIŞ.....	295
B.	ULUSLARARASI HUKUK BELGELERİNDE ALT TEMSİL	296
1.	Avrupa Sözleşme Hukuku İlkeleri'nde Alt Temsil	296
2.	Avrupa Özel Hukuku İlkeleri, Tanımları ve Model Kuralları'nda Alt Temsil.....	298
3.	UNIDROIT Bünyesinde Hazırlanan Belgelerde Alt Temsil.....	299
C.	ULUSAL HUKUK SİSTEMLERİNDE ALT TEMSİL.....	300
1.	Türk ve İsviçre Hukukunda Alt Temsil.....	300
2.	Alman ve Hollanda Hukukunda Alt Temsil	305
3.	İngiliz Hukukunda Alt Temsil	307
III.	DEĞERLENDİRME.....	308

BEŞİNCİ BÖLÜM
YETKİŞİZ TEMSİL VE TEMSİL
YETKİSİNİN SONA ERMESİ

I.	YETKİŞİZ TEMSİL	315
A.	GENEL BAKIŞ.....	315
B.	ULUSLARARASI HUKUK BELGELERİNDE YETKİŞİZ TEMSİL	316
1.	Avrupa Sözleşme Hukuku İlkeleri'nde Yetkisiz Temsil.....	316
a.	Temsilcinin Yetkisiz Hareket Etmesi.....	316
b.	Onama.....	317
c.	Yetkisiz Temsilcinin Sorumluluğu.....	321
2.	Avrupa Özel Hukuku İlkeleri, Tanımları ve Model Kuralları'nda Yetkisiz Temsil.....	322
a.	Temsilcinin Yetkisiz Hareket Etmesi	322
b.	Onama	323
c.	Yetkisiz Temsilcinin Sorumluluğu	324
3.	Uluslararası Ticari Sözleşmelerle İlişkin İlkeler'de Yetkisiz Temsil	325
a.	Temsilcinin Yetkisiz Hareket Etmesi	325
b.	Onama	325
c.	Yetkisiz Temsilcinin Sorumluluğu	327
4.	Uluslararası Mal Satımlarında Temsile İlişkin Konvansiyon'da Yetkisiz Temsil	328
C.	ULUSAL HUKUK SİSTEMLERİNDE YETKİŞİZ TEMSİL	331
1.	Türk ve İsviçre Hukukunda Yetkisiz Temsil.....	331
a.	Temsilcinin Yetkisiz Hareket Etmesi.....	331
b.	Onama.....	335
i.	Sözleşmenin Onamadan Önceki Hukuki Konumu	335
aa	Askıda Hükümsüzlük	335
bb	Askıda Hükümsüzlüğün Sona Ermesi	339
ii.	Onamanın Şekli	341

iii. Onamanın Muhatabı	344
iv. Onamanın Etkisi	346
c. Yetkisiz Temsilcinin Sorumluluğu.....	347
i. Genel Bakış	347
ii. Sorumluluğun Kapsamı	350
aa Menfi Zararın Tazmini	350
bb Müşpet Zararın Tazmini	350
iii. Üçüncü Kişinin İyi Niyeti	352
2. Alman ve Hollanda Hukukunda Yetkisiz Temsil	355
a. Temsilcinin Yetkisiz Hareket Etmesi	355
b. Onama.....	356
i. Üçüncü kişinin Onama Konusunda Temsil Olunana Süre Tayini	358
ii. Üçüncü kişinin Onamadan Önce İşlemden Cayması	359
c. Yetkisiz Temsilcinin Sorumluluğu.....	360
i. Genel Bakış	360
ii. Sorumluluğun Kapsamı.....	361
aa Temsilcinin Yetkisizliği Bilmesi	361
bb Temsilcinin Yetkisizliği Bilmemesi	362
iii. Temsilcinin Sorumluluğunun Kalkması	363
3. İngiliz Hukukunda Yetkisiz Temsil	364
a. Temsilcinin Yetkisiz Hareket Etmesi	364
b. Onama.....	364
c. Yetkisiz Temsilcinin Sorumluluğu.....	366
D. DEĞERLENDİRME.....	368
II. TEMSİL YETKİSİNİN SONA ERMESİ	374
A. GENEL BAKIŞ.....	374
B. ULUSLARARASI HUKUK BELGELERİNDE TEMSİL YETKİSİNİN SONA ERMESİ	375
1. Avrupa Sözleşme Hukuku İlkeleri'nde Temsil Yetkisinin Sona Ermesi	375

2.	Avrupa Özel Hukuku İlkeleri, Tanımları ve Model Kuralları'nda Temsil Yetkisinin Sona Ermesi	377
3.	Uluslararası Ticari Sözleşmelere İlişkin İlkeler'de Temsil Yetkisinin Sona Ermesi	379
4.	Uluslararası Mal Satımlarında Temsile İlişkin Konvansiyon'da Temsil Yetkisinin Sona Ermesi	380
C.	ULUSAL HUKUK SİSTEMLERİNDE TEMSİL YETKİSİNİN SONA ERMESİ	382
1.	Türk ve İsviçre Hukukunda Temsil Yetkisinin Sona Ermesi.....	382
a.	Temsil Yetkisinin BK. m. 42 Gereğince Sınırlanması ve Geri Alınması	382
i.	Temsil Yetkisinin Sınırlanması ve Geri Alınması ...	382
ii.	Geri Alma Hakkından Feragat	384
iii.	Temsil Yetkisinin Geri Alınmasının veya Sınırlanması Üçüncü Kişiye Bildirilmesi.....	385
b.	Temsil Yetkisinin BK. m. 43 Gereğince Sona Ermesi....	388
c.	Temsil Yetkisinin Sona Erdiğinin İleri Sürelememesi .	391
d.	Dolaylı Temsil Yetkisinin Sona Ermesi	393
2.	Alman ve Hollanda Hukukunda Temsil Yetkisinin Sona Ermesi	395
a.	Alman Hukukunda Temsil Yetkisinin Sona Ermesi	395
i.	Temsil Yetkisinin Genel İlkeler Kapsamında Sona Ermesi.....	395
ii.	Temsil Yetkisinin Dayandığı Hukuki İlişki Gereğince Sona Ermesi	396
iii.	Temsil Yetkisinin Geri Alınması	397
iv.	Temsil Yetkisinin Varlığını Sürdürümesi.....	399
b.	Hollanda Hukukunda Temsil Yetkisinin Sona Ermesi .	399
3.	İngiliz Hukukunda Temsil Yetkisinin Sona Ermesi	401
D.	DEĞERLENDİRME	403

ALTINCI BÖLÜM TEMSİLİN ETKİSİ

I.	DOĞRUDAN TEMSİLİN ETKİSİ.....	410
A.	ULUSLARARASI HUKUK BELGELERİNDE DOĞRUDAN TEMSİLİN ETKİSİ	410
1.	Avrupa Sözleşme Hukuku İlkeleri'nde Doğrudan Temsilin Etkisi	410
2.	Avrupa Özel Hukuku İlkeleri, Tanımları ve Model Kuralları'nda Doğrudan Temsilin Etkisi	411
3.	Uluslararası Ticari Sözleşmelere İlişkin İlkeler'de Açık Temsilin Etkisi	411
4.	Uluslararası Mal Satımlarında Temsile İlişkin Konvansiyon'da Öngörülen Düzenleme.....	412
B.	ULUSAL HUKUK SİSTEMLERİNDE DOĞRUDAN TEMSİLİN ETKİSİ	413
II.	DOLAYLI TEMSİLİN ETKİSİ.....	415
A.	ULUSLARARASI HUKUK BELGELERİNDE DOLAYLI TEMSİLİN ETKİSİ	415
1.	Avrupa Sözleşme Hukuku İlkeleri'nde Dolaylı Temsilin Etkisi	415
2.	Avrupa Özel Hukuku İlkeleri, Tanımları ve Model Kuralları'nda Dolaylı Temsilin Etkisi	420
3.	Uluslararası Ticari Sözleşmelere İlişkin İlkeler'de Gizli Temsilin Etkisi	422
4.	Uluslararası Mal Satımlarında Temsile İlişkin Konvansiyon'da Öngörülen Düzenleme.....	423
B.	ULUSAL HUKUK SİSTEMLERİNDE DOLAYLI TEMSİLİN ETKİSİ.....	427
1.	Türk ve İsviçre Hukukunda Dolaylı Temsilin Etkisi	427
a.	Genel Bakış	427
b.	Dolaylı Temsil Olunan İle Üçüncü kişi Arasında Doğrudan İlişki Kurulması	428

i.	Borçlandırıcı İşlemler Alanında Doğrudan İlişki....	428
aa	Dolaylı Temsil Olunan Hesabına Alacak Hakları Kazanılması	428
aaa	Genel Olarak.....	428
bbb	Dolaylı Temsil Olunanın Üçüncü kişiye Karşı Doğrudan Alacaklı Olmasının Koşulları ...	429
ccc	Dolaylı Temsil Olunanın Üçüncü kişiye Karşı Doğrudan Alacaklı Olmasının Sonucu.....	430
bb	Dolaylı Temsil Olunan Hesabına Borçlar Taahhüt Edilmesi	434
aaa	Genel Olarak.....	434
bbb	Dolaylı Temsilcinin Borçlardan Kurtarılması	435
aaaa.	Dolaylı Temsilcinin Borcunun Temsil Olunan Tarafından Şahsen Üçüncü kişiye Yerine Getirilmesi	436
bbbb.	Temsil Olunanın Borç İçin Karşılık Sağlaması	436
cccc.	Borcun Nakli Sözleşmesi	437
dddd.	Borçlunun Değişmesiyle Yenileme.	438
ii.	Tasarruf İşlemleri Alanında Doğrudan İlişki.....	438
aa	Dolaylı Temsil Olunan Hesabına Haklar Kazanılması	438
aaa	Taşınır Mallar Kazanılması	438
bbb	Taşınmaz Mallar Kazanılması.....	441
bb	Dolaylı Temsil Olunana Ait Haklar Üzerinde Tasarrufta Bulunulması	441
c.	Dolaylı Temsilde Üçüncü Kişinin Zararının Tazmini..	442
2.	Alman Hukukunda Dolaylı Temsilin Etkisi	444
a.	Üçüncü Kişinin Zararının Tazmini.....	447
b.	Geleceğe İlişkin Alacakların Devri.....	448
c.	Üçüncü Kişinin MK. m. 826 Gereğince Doğrudan Temsil Olunana Yönelmesi	450
d.	Komisyon İşlemi.....	451
3.	Hollanda Hukukunda Dolaylı Temsilin Etkisi	452

a.	Üçüncü Kişinin Zararının Tazmini.....	453
b.	Temsil Olunanın Üçüncü Kişiye Doğrudan Yönelmesi	454
c.	Üçüncü kişinin Temsil Olunana Doğrudan Yönelmesi	455
4.	İngiliz Hukukunda Gizli Temsilin Etkisi	457
	III. DEĞERLENDİRME.....	460
	SONUÇ	469
	KAYNAKÇA	521